

Katrineholms kommun
Individ- och familjeomsorgsnämnden
641 80 Katrineholm

Verksamhetstillsyn enligt 13 kap 2 § Socialtjänstlagen barnuppdraget 16:3 och 16:6

BESLUT

Länsstyrelsen riktar **kritik** mot nämnden i Katrineholm då granskningen visar på brister i nämndens förhandsbedömningar och utredningar enligt 11 kap 1 § Socialtjänstlagen enligt följande:

- utredningstiden hålls inte och utredningarna förlängs utan godtagbara skäl
- Barnperspektivet är inte beaktat tillräckligt då det enskilda barnet inte beskrivs när syskon utreds parallellt.
- Dokumentationen av förhandsbedömningar är inte i enlighet med förordning

Nämnden skall inkomma med handlingar som beskriver hur ovanstående brister skall åtgärdas. Handlingar skall vara länsstyrelsen tillhanda senast 14 september 2007.

BAKGRUND

Länsstyrelsen har från regeringen uppdraget att under 2006 och 2007 granska dokumentation och handläggning av barnavårdsutredningar i länets samtliga kommuner och se till att handläggningen är rättssäker samt att barn kommer till tals. Länsstyrelsen skall under samma tidsperiod granska hur kommuner hanterar anmälningar om barn som far illa samt åtgärda eventuella brister. Speciellt fokus skall vara på att barn i behov av skydd och stöd blir utredda, hur barn kommer till tals och att flickor och pojkar har samma förutsättningar för att få sina behov tillgodosedda.

Tillsynen i Katrineholm genomfördes 7-8 december 2006 samt återrapportering 30 mars 2007.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
611 86 NYKÖPING	Stora torget 13	0155 26 40 00 växel	0155 - 26 71 25	lansstyrelsen @d.lst.se
Organisationsnr	PlusGiro	Bankgiro	Internet	
202100-2262	35174-2	5051-8653	www.d.lst.se	

Syfte

Syftet har varit att se hur nämnden

- hanterar inkomna anmälningar
- fattar beslut om att inte inleda utredning
- dokumenterar informationen i utredningar
- tillser att barn är delaktiga
- beaktar flickors och pojkars rätt att få sina behov tillgodosedda
- beaktar att mammor och pappor kommer till tals

Metod

Information har inhämtats genom aktgranskning av samtliga beslut under perioden januari till november 2006 om att inte inleda utredning efter anmälan/ansökan, aktgranskning av 14 utredningar från perioden januari till november 2006 gällande barn under 18 år.

Information har även inhämtats genom intervju med sektionschef och förste socialsekreterare, förvaltningschef deltog under en del av intervjun.

Övergripande

Kap 11 Socialtjänstlagen

1 § Socialnämnden skall utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden.

Vad som har kommit fram vid utredning och som har betydelse för ett ärendes avgörande skall tillvaratas på ett betryggande sätt.

2 § Vid en utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd får nämnden, för bedömningen av behovet av insatser, konsultera sakkunniga samt i övrigt ta de kontakter som behövs. Utredningen skall bedrivas så att inte någon onödigt utsätts för skada eller olägenhet. Den skall inte göras mer omfattande än vad som är motiverat av omständigheterna i ärendet.

Utredningen skall bedrivas skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader. Finns det särskilda skäl får socialnämnden besluta att förlänga utredningen för viss tid.

Den som berörs av en sådan utredning skall underrättas om att en utredning inleds.

SOFS 2006:5

1 § Om förhandsbedömningen leder till ett ställningstagande att inte inleda en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL, skall detta dokumenteras.

Av dokumentationen skall det framgå

- 1. att en utredning inte inleds,*
  - 2. datum (år, månad, dag) för ställningstagandet,*
  - 3. en motivering till ställningstagandet, och*
  - 4. namn och befattning på den person som gjort ställningstagandet.*
- Ställningstagandet att inte inleda en utredning bör antecknas på den inkomna anmälan eller på en annan handling som initierat förhandsbedömningen.*

BESLUT

3(6)

Datum

Dnr

2007-04-25

701-14724-2006

I handboken Barn och unga i socialtjänsten, socialstyrelsen 2006s 31 ff, beskrivs hantering av förhandsbedömningar. En förhandsbedömning syftar till att bedöma om de uppgifter som finns *kan leda till någon åtgärd från nämnden*, det är inte en mindre utredning som skall företas. Kravet på utredning är sålunda ovillkorligt när en förhandsbedömning inte kan utesluta att det kan finnas ett behov av skydd eller stöd direkt till barnet. Det innebär att det inte är möjligt att acceptera frivilliga insatser för att undvika en utredning. Det kan vara befogat att inte inleda utredning om förhandsbedömningen visar att föräldrarna är i behov av stöd och de söker det på egen hand men om barnet innefattas av stödet är en utredning oundviklig.

”En förhandsbedömning som grundar sig på en kontakt med den som saken rör innebär inte att en utredning har inletts. Om man däremot gör ett hembesök för att se om ett barn far illa eller inhämtar uppgifter från någon utomstående, t.ex. så anses en utredning inledd.”(s127 handläggning inom socialtjänsten, Clevesköld mfl. Norstedts juridik, Stockholm 2005)

ANMÄLNINGAR

Hantering

I Katrineholms kommun kan anmälningar och ansökningar tas emot via mottagningstelefonen under kontorstid varje dag. På kvällar och helger finns social beredskap för samma funktion.

Antalet anmälningar och ansökningar har ökat med 140 % sedan förra året. Nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att under 2007 ta reda på vad ökningen beror på. Arbetsgruppen har utökats med ytterligare tjänst för att klara av den ökade belastningen.

Gruppchef har delegation på beslut om att inte inleda utredning. Handläggarna har delegation på att inleda utredning.

Beslut om att ej inleda utredning

Länsstyrelsen har svårt att utläsa av handlingarna vilket datum anmälan inkom till nämnden och det därför omöjligt beräkna hur lång tid förhandsbedömningar tar i anspråk. Det är i flera fall oklart av handlingarna varifrån anmälan kom. Anmälan eller ansökan som ligger till grund för beslutet saknas ofta från beslutsdokumentet. Av förhandsbedömningarna framgår inte om barnet tidigare har varit aktuellt inom socialförvaltningen. I de fall där datum för anmälan framgår konstaterar Länsstyrelsen att nämnden är snabba med en första kontakt.

Länsstyrelsen finner ett par ansökningar med beslut om att inte inleda utredning. Några utredningar har genomförts inom förhandsbedömningen genom att kontakter med andra än barnet, vårdnadshavarna eller förtydligande från anmälaren har genomförts.

Länsstyrelsen återfinner flera förhandsbedömningar som berör flera barn, i ett fall så många som fyra barn från olika familjer i samma bedömning.

BESLUT

4(6)

Datum

Dnr

2007-04-25

701-14724-2006

I kronologiska pärmen återfinns ett stort antal meddelanden från inkassoföretag angående obetalda elräkningar samt obetalda hyror. Det saknas information om det finns barn skrivna på adressen samt beslut om att ej inleda utredning. Av dokumentationen framgår inte om nämnden har tagit ställning till om något barn kan vara i behov av nämndens insatser i dessa fall.

Länsstyrelsen finner ett flertal anmälningar om ungdomar som använt stora mängder alkohol där anmälan inte har lett till utredning. På anmälan finns hänvisning till öppenvård.

Länsstyrelsens kommentar

En ansökan måste behandlas och utredning skall inledas omedelbart om det inte är uppenbart att ansökan är ställd till fel instans och skall hänvisas till rätt myndighet. En sökande har möjlighet att återta sin ansökan och detta skall då noteras och utredningen avslutas.

Att genomföra ett flertal samtal med vårdnadshavarna eller att ta kontakt med andra personer är att anse att en utredning har inletts.

När fler barn hanteras i samma förhandsbedömning anser Länsstyrelsen att enskilda barnets situation och behov av en utredning inte är bedömt och grunder för att fatta beslut angående det enskilda barnet finns inte.

Länsstyrelsen vill betona vikten av att göra individuella bedömningar om behov av utredning då ungdomar använder alkohol eller droger. Att enbart hänvisa ungdomarna till öppenvård medför att det inte är möjligt att följa upp om ungdomen kommer till adekvat vård.

UTREDNINGAR

Under den tidsperiod som granskningen avser har 102 utredningar genomförts. Länsstyrelsen har granskat 14 utredningar som genomförts under perioden januari-november 2006, 8 gällande pojkar och 6 gällande flickor.

I Katrineholms kommun är utredningstiderna ofta långa. 27 utredningar av 102 pågår under längre tid än 4 månader, av dessa sker 10 utredningar utan beslut om förlängning. Beslut om förlängning saknas ofta. I tre av de utredningar Länsstyrelsen granskade var utredningen förlängd med fyra månader. Länsstyrelsen utläser av journalanteckningarna att det under dessa månader inte företogs någon aktivitet eller annan kontakt med familjen.

Skriftlig utredningsplan saknas i de flesta utredningar som Länsstyrelsen har granskat. I de fall det finns utredningsplaner är dessa planer tydliga.

I utredningar där det är parallella utredningar om flera syskon är dokumentationen formulerad så att *barnen* beskrivs liksom föräldrarnas förmåga att tillgodose *barnens* behov.

BESLUT

5(6)

Datum

Dnr

2007-04-25

701-14724-2006

Socialsekreterarna har i de utredningar vi granskat talat/observerat sex av sju flickor och fyra av åtta pojkar. Samtalen sker enskilt med barnet eller tillsammans med förälder. Det framgår av dokumentationen hur samtalet har gått till.

Barnets familj och miljö är vanligen delvis belysta, ofta saknas beskrivning av hur faktorerna påverkar barnet eller har för betydelse för det enskilda barnet. Barnets förhållanden är vanligen delvis belysta. Flickornas situation är något mer belyst jämfört med pojkarnas situation. Vårdnadshavarnas förmåga att tillgodose barnets behov är vanligen beskrivna på ett sätt så att båda vårdnadshavarnas förmåga belyses var för sig. Utredningarna avslutas vanligen med socialtjänstens egen bedömning om barnets behov.

Det är svårt att utläsa datum beslut om för avslut av utredningen av utredningsdokumentet, i ett fall har information tagits emot efter beslut om att avsluta utredningen och informationen har sedan inkluderats i utredningen.

Länsstyrelsens kommentar

Generellt är utredningarna språkligt väl skrivna och enkla ord används. Länsstyrelsen uppfattar att detta är bra ur delaktighetssynpunkt.

Utredningstiderna är onödigt långa och utredningar är öppna trots att det inte sker något aktivt utredningsarbete. Länsstyrelsen ser allvarligt på den långa utredningstiden då Länsstyrelsen riktade kritik mot Katrineholms kommun avseende detta i ett enskilt ärende redan 17 mars 2006. En utredning skall avslutas så snart tillräckligt med information är insamlad för att beslut skall kunna fattas. Vid särskilda skäl kan en utredning förlängas. Beslut om förlängd utredningstid måste vara tidsbestämd och får bara fattas då det föreligger situationer som inte nämnden kan råda över. Ett sådant skäl kan vara väntan på utredning från annan myndighet eller att allvarliga uppgifter inkommit i ett mycket sent skede och dess uppgifter behöver kontrolleras.

För att nämnden skall kunna fatta beslut är det nödvändigt att beslutsunderlaget är fullständigt och att det framgår vilken information som ingår. När föräldrarnas förmåga beskrivs och bedöms i relation till syskongruppen kan det inte anses att det enskilda barnets situation har utretts eller bedömts. Syskon har olika förutsättningar och behov i en familj och om barnets situation inte är beskriven finns inte ett fullständigt beslutsunderlag.

Att ta med information insamlad efter avslutad utredning i beslutet är inte förenligt med lagstiftningen och etiskt olämpligt. Familjens delaktighet försvåras om det inte är tydligt för nämnden vilka förutsättningar som gäller avseende utredningstid.

LÄNSSTYRELSENS SAMLADE BEDÖMNING

Länsstyrelsen bedömer att Katrineholms kommun har rutiner för att hantera anmälningar som kommer till nämnden. Rutinerna behöver dock förbättras så att

- beslut om att inte inleda utredning dokumenteras i enlighet med SOFS 2006:5 1 § beslut fattas i nära anslutning till förhandsbedömningen

BESLUT

6(6)

Datum

Dnr

2007-04-25

701-14724-2006

- det tydligt framgår när anmälan inkom och vem som står för anmälan
- utredningar inte sker inom en förhandsbedömning
- att det tydliggörs om barnet har vidtalats/inte har vidtalats i förhandsbedömningen
- att beslut fattas för varje anmält barn

Avseende utredningarna bedömer Länsstyrelsen att Katrineholm skriver utredningar av relativt god kvalitet men att förbättringar behövs så att:

- hur barnets situation påverkas av föräldrarnas beteenden och faktorer i familj och miljö beskrivs i utredningen
- det tydligt framgår om samtal med barnet har skett och att barnets åsikter redovisas
- det tydligt framgår när beslut fattas
- att det enskilda barnets behov och vårdnadshavarnas förmåga i relation till detta barn beskrivs
- utredningar inte pågår längre tid än nödvändigt
- det fattas beslut om förlängd utredningstid om utredningen inte kan slutföras inom 4 månader.

Tor Nilsson

Helena Stålhammar